

DOI: 10.25140/2411-5215-2021-4(28)-217-226

УДК [330.341.1:330.322]338.43

JEL Classification: Q13; P45; O31

Ірина Косач

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: irish_kos@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-1730-7140>

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА СИСТЕМА АПК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ

У статті обґрунтовано основні засади функціонування інноваційно-інвестиційної системи АПК як комплексної взаємодії суб'єктів, відповідних інститутів, об'єктів інноваційної та фінансової інфраструктури, які сприяють розробці, поширенню та впровадженню інновацій в агропромислому виробництві. Мета статті полягає у формуванні концептуальних засад інноваційно-інвестиційної системи АПК в кризових макроекономічних умовах господарювання. Обґрунтовано важливість та виокремлено основні аспекти інноваційно-інвестиційної системи АПК на основі системного підходу. Проаналізовано стан фінансування інноваційної діяльності в Україні. Визначено пріоритетні завдання та умови функціонування інноваційно-інвестиційної системи АПК. Запропоновано теоретичну організаційну модель інноваційно-інвестиційної системи АПК у контексті реалізації державної інноваційної політики.

Ключові слова: агропромисловий комплекс; інноваційна політика; інновації; інвестиції; система.

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 13.

Постановка проблеми. Сучасні економічні трансформації, глобалізаційні процеси та макроекономічне зростання, загрози продовольчій безпеці країн, життєвий рівень населення та подолання пандемічної кризи перебувають під впливом науково-технічного розвитку насамперед такої галузі, як агропромисловий комплекс. Нині внесок інноваційних досягнень до економічного зростання виробництва в більшості розвинених країн світу становить 80-85 %. У свою чергу, інноваційний розвиток забезпечує довгострокове стає функціонування підприємств агропромислового комплексу [1]. Проте інноваційний процес, виступаючи необхідною передумовою економічного зростання, недостатньо активізується завдяки відсутності ефективного апарату прийняття рішень та оцінки їхніх наслідків.

Економічна криза, спричинена пандемією, вимагає від державного управління відповідних дій, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності, підвищення інвестиційної мотивованості, підтримки економічно та соціально важливих сфер діяльності. На думку багатьох дослідників, зокрема, Н. І. Патики, формування конкурентоспроможного агропромислового виробництва вимагає якісних перетворень, мобілізації всіх ресурсів, ефективного використання національних конкурентних переваг, активну участь у зовнішньоекономічній діяльності, що може бути забезпечене шляхом активізації інноваційної діяльності [2]. Водночас, на думку вчених [3; 4], інноваційно-інвестиційний розвиток є єдиною реальною основою соціально-економічних перетворень. Отже, метою державного управління має стати стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку АПК як одного з важелів впливу на соціально-економічне зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інноваційного розвитку АПК та його результативного інвестиційного забезпечення є сферою наукових інтересів багатьох вітчизняних та світових дослідників. Так, інноваційна діяльність підприємств АПК знаходиться у фокусі досліджень О. Гончаренко, О. Гудзинського, П. Саблука, Н. Сіренко, О. Шпикуляка, які зробили вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки. Дослідниками сформульовано концептуальні засади впровадження інноваційних процесів в агропромислому виробництві та формування системи інвестиційного забезпечення.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте реалії сьогодення, а саме пріоритетність державного впливу на інноваційно-інвестиційний розвиток вимагають удосконалення запропонованих теоретико-методологічних підходів.

Мета статті. Отже, мета дослідження полягає в розробці концептуальних положень формування інноваційно-інвестиційної системи АПК України з урахуванням процесів, що відбуваються в системі аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу. В умовах інтеграції України до європейського співтовариства пріоритетним завданням є підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом масштабного впровадження у виробництво новітніх технологій та інновацій як основного засобу структурних зрушень в економіці України [5]. При цьому деякі автори наголошують на необхідності переходу від «економічної» до «інноваційної» парадигми стратегії розвитку підприємств АПК [6, с. 90-91]. Нині перешкодою в нарощуванні необхідних обсягів продовольства й ефективного використання наявного ресурсного потенціалу є недостатня технічна й технологічна модернізація АПК; низькі темпи процесів інтенсифікації виробництва в межах реалізованих цільових програм; недостатнє використання наявних конкурентних переваг окремих регіонів [7]. Водночас дослідження досвіду провідних країн свідчить про досягнення ефективності агропромислового виробництва завдяки активізації інноваційно-інвестиційної діяльності, а саме успішного функціонування науково-технічної сфери галузі.

Основними особливостями формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві є: різноманітність видів продукції, відмінності в технологіях виробництва продукції; залежність технологій виробництва від природних і погодних чинників; відокремленість виробників від розробників інновацій; відсутність ефективного організаційно-економічного механізму трансферу інновацій виробникам, різноманіття організаційних форм виробництва, які мають суттєві відмінності за характером функціонування і фінансування [8]. Проте основними факторами стримування інноваційно-інвестиційного розвитку АПК України слід вважати такі:

- відсутність тісної взаємодії держави та бізнесу в інноваційному процесі;
- недостатнє інвестування в розвиток агропідприємств та фінансування аграрної науки;
- скорочення державної підтримки та інноваційних програм як на макро-, так і на мезорівні;
- недостатня дієвість механізмів державної політики стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку АПК.

Пріоритетні напрями розвитку України, які в умовах євроінтеграції дедалі більше визначають місце країни на міжнародному ринку й виступають важливим чинником трансформації економіки, значною мірою пов'язані з аграрною сферою [9]. Досягнення багатофункціональної конкурентоспроможності агропродовольчих підприємств, забезпечення її соціальної, економічної, екологічної, інноваційної, інформаційної та інших складових, має бути стратегічною метою інноваційної державної політики у сфері АПК. Незважаючи на сучасну макроекономічну ситуацію, інвестиційні проблеми держави та окремих підприємств, що негативно впливає на інноваційні процеси в галузі, саме нововведення здатні подолати економічний спад та забезпечити настання етапу технологічного зростання в руслі інноваційного розвитку.

Процеси глобалізації, сучасні економічні трансформації формують такі тренди розвитку вітчизняного АПК на наступні роки:

- перехід на новий технологічний уклад, у результаті залежності сільськогосподарського виробництва та підприємств переробної промисловості від технологій підвищення врожайності та продуктивності; це дозволить в подальшому нівелювати вплив кліматичних та біологічних факторів;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

- концентрація доданої вартості в наукомістких секторах (генетика та селекція, IT-сектор, промисловий дизайн та інжиніринг, що має вплив на зміну логістичних ланцюгів;
- зростання впливу великих агропромислових бізнес-формувань, що функціонують на декількох ділянках продовольчих систем; саме інтеграційні агропромислові структури володіють достатнім потенціалом для впровадження інноваційних технологій та формування ланцюгів створення доданої вартості;
- зростання попиту на продукцію сільськогосподарського виробництва, що відповідає сучасним трендам «зеленої економіки», та покращені споживчі властивості;
- удосконалення процесів забезпечення безпеки продукції за рахунок впровадження нових та посилення існуючих стандартів виробництва та систем сертифікації, які в перспективі можуть використовуватись для регулювання міжнародної торгівлі.

Інноваційно-інвестиційний розвиток АПК має тісно корелювати з мотиваційною складовою, що передбачає такі види мотивації агробізнесу до впровадження інноваційних процесів:

1. Прагнення до скорочення витрат та зниження ризикованості, що за умов глобалізаційних процесів на ринку сільськогосподарської продукції та коливань кон'юнктури виступає ключовим фактором забезпечення конкурентоспроможності як галузі, так і окремих підприємств АПК. Цей напрям передбачає насамперед впровадження як технологічних, так і процесних та організаційних інновацій.

2. Диверсифікація агробізнесу (у тому числі вертикальна інтеграція), що потребує виходу на пріоритетні позиції в галузі та збільшення відриву від конкурентів, які використовують більш консервативні технології та традиційні моделі бізнесу.

3. Впровадження продуктових і маркетингових інновацій, що передбачає появу на ринку нових або унікальних продуктів з високою маржинальністю.

Попри те, що Україна є одним із провідних постачальників сільськогосподарської сировини у світі, тим не менш, суттєво відстає від інших лідерів ринку у сфері переробних технологій, оновлення технологічної бази виробництва. При цьому роль державного управління та державної підтримки залишається провідною в забезпеченні економічної підтримки інноваційних проєктів. Наявність бюджетних обмежень як на державному, так і на регіональному рівнях виступає стримуючим фактором як для уряду, так і органів публічної влади регіонального рівня.

У нинішніх трансформаційних економічних умовах саме завдяки державному втручанню стає можливим підвищення інноваційної активності, оновлення матеріально-технічної бази галузі, перетворення України з постачальника сировини на світового виробника конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції. Державна підтримка інноваційної діяльності, зокрема і стосовно АПК, закріплена в Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10 липня 2019 року № 526-р, яке містить стратегічні орієнтири щодо розвитку аграрного сектору як підструктури агропромислового комплексу. Зазначений документ визначає аграрний сектор як провідний важіль економічного зростання країни, насамперед за рахунок значного наявного потенціалу. Саме він здатен виконувати роль імпульсу до інноваційного розвитку та посприяти розвитку промислового та аграрного секторів.

Фінансування інноваційних процесів в Україні характеризується такими тенденціями. Так, відповідно до табл. 1, за період 2015-2019 рр. 1-е місце серед наявних джерел фінансування посідають власні кошти підприємств (у 2019 р. обсяг фінансування з цього джерела збільшився на 1732,9 млн грн більше, ніж у попередньому періоді) [10].

Таблиця 1

Обсяг фінансування інноваційної діяльності

Джерело витрат	2015		2018		2019	
	млн грн	у % до загального обсягу	млн грн	у % до загального обсягу	млн грн	у % до загального обсягу
Всього	13813,7	100,0	12180,1	100,0	14220,9	100,0
Власні кошти підприємств	13427,0	97,2	10742,0	88,2	12474,9	87,7
Кошти державного бюджету	55,1	0,4	639,1	5,2	556,5	3,9
Кошти місцевих бюджетів	38,4	0,3	13,4	0,1	109,9	0,8
Кошти інвесторів-резидентів	74,3	0,5	109,7	0,9	72,3	0,5
Кошти інвесторів-нерезидентів	58,6	0,4	107,0	0,9	42,5	0,3
Кредити	113,7	0,8	473,9	3,9	853,2	6,0
Кошти інших джерел	46,6	0,4	95,0	0,8	111,6	0,8

Джерело: сформовано авторкою за [10].

Водночас у 2019 р. питома вага коштів державного бюджету в структурі витрат знизилась у порівнянні із 2018 р. на 1,3 %, що в абсолютному виразі становило 82,6 млн грн відповідно. Проте за той самий період відбулось збільшення фінансування інноваційної діяльності за кошти місцевих бюджетів – на 96,5 млн грн порівняно з 2018 р., унаслідок розширення залучення органів місцевої влади до реалізації державної інноваційної політики. Достатньо активно також використовуються кредитні ресурси – у 2019 р. фінансування з цього джерела збільшилось на 379,3 млн грн у порівнянні з попереднім періодом. Також треба зауважити, що залучення інвестицій насамперед переважає у великих бізнес-структур, оминаючи при цьому малий та середній агробізнес [10].

Формування та подальша реалізація політики інноваційно-інвестиційного розвитку АПК як складової державної економічної політики зумовлені наявністю інституційних передумов національної інноваційної системи. Проте залежність інноваційного процесу від наявних інвестиційних ресурсів галузі АПК, а також численні проблеми розвитку інноваційної діяльності вимагають розробки та впровадження цілісної інноваційно-інвестиційної самоорганізованої системи для АПК. Отже, специфіка формування інноваційно-інвестиційної системи АПК пов'язана з необхідністю подолання негативних факторів, що впливають на розвиток інноваційної діяльності, впровадження інвестиційних проектів розвитку підприємств агробізнесу та одночасно пов'язані з поглибленням кризи в економіці.

Взагалі формування концепції національних інноваційних систем відбулось у 80-х роках ХХ століття на основі поєднання загальної теорії систем; інноваційної теорії Й. Шумпетера; теорії інституційних змін Д. Норта [11]. При цьому наявні в сучасній управлінській науці підходи, що конкретизують поняття «інноваційна система», достатньо різноманітні. Наприклад, В. Грига визначає, що національна інноваційна система функціонує на засадах органічного поєднання системи генерації знання та системи його застосування, а також держави та інноваційної інфраструктури, віддаючи при цьому державі роль пріоритетного суб'єкта [12]. Узагальнюючим серед них є розгляд інноваційної системи як сукупності інститутів приватної та державної форми власності, які індивідуально та у взаємодії один з одним зумовлюють розвиток та поширення нових знань та технологій у межах конкретної держави.

У досліджуваному контексті інноваційно-інвестиційна система АПК – це комплексна взаємодія суб'єктів, відповідних інститутів, об'єктів інноваційної та фінансової інфраструктури, які сприяють розробці, поширенню та впровадженню інновацій в агропромисловому виробництві. У результаті взаємодії зазначених суб'єктів та інститутів відбуваються процеси генерування та дифузії інновацій в аграрній сфері, технологічне оновлення основних фондів сільськогосподарських підприємств, підвищення якості продукції, формування конкурентоспроможного АПК.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

До пріоритетних задач функціонування інноваційно-інвестиційної системи АПК слід віднести:

- удосконалення інституційного середовища інноваційно-інвестиційного розвитку та забезпечення нормативно-правового захисту інтересів його учасників;
- здійснення прямої та непрямой підтримки підприємств АПК у створенні та освоєнні інновацій;
- розвиток ефективних форм співробітництва держави та бізнесу на основі довгострокового партнерства та кооперації з паралельним формуванням відповідних організаційно-економічних структур в АПК;
- підготовка висококваліфікованих кадрів у сфері організації та проведення інноваційної діяльності для АПК на мікро-, мезо- та макрорівні;
- сприяння розвитку матеріально-технічної бази АПК;
- розвиток міжнародного співробітництва у сфері інновацій.

Формування інноваційно-інвестиційної системи АПК є можливим за таких умов.

По-перше, забезпечення системного підходу до забезпечення інноваційного розвитку АПК. Це може бути реалізовано завдяки побудові ієрархії відносин елементів системи державного управління, спрямованої на оптимальну взаємодію сільськогосподарських виробників та переробних підприємств; налагодження максимального обліку ресурсної, технологічної, кадрової та організаційної складової потенціалу конкретного підприємства. Розвиток системи сприяння інноваційному розвитку АПК також включає проведення технологічного аудиту, трансферт зарубіжних технологій, сприяння впровадженню та поширенню технологій, комерціалізацію технологій. Важливим у цьому контексті, на наш погляд, є вплив організаційно-управлінського фактору, прояв якого полягає в інтеграції підприємств АПК з науково-дослідними установами, освітніми закладами, внаслідок чого виникають нові організаційні форми, що забезпечують розвиток інноваційної діяльності. Найбільш перспективними з них є: технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, регіональні науково-промислові комплекси, науково-технічні центри, спеціалізовані підрозділи фірми (творчі бригади, проєктні групи), венчурні фірми та ін.

По-друге, своєчасне визначення проблем та ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю підприємств АПК, що сприяє мінімізації негативних наслідків для їхнього подальшого розвитку.

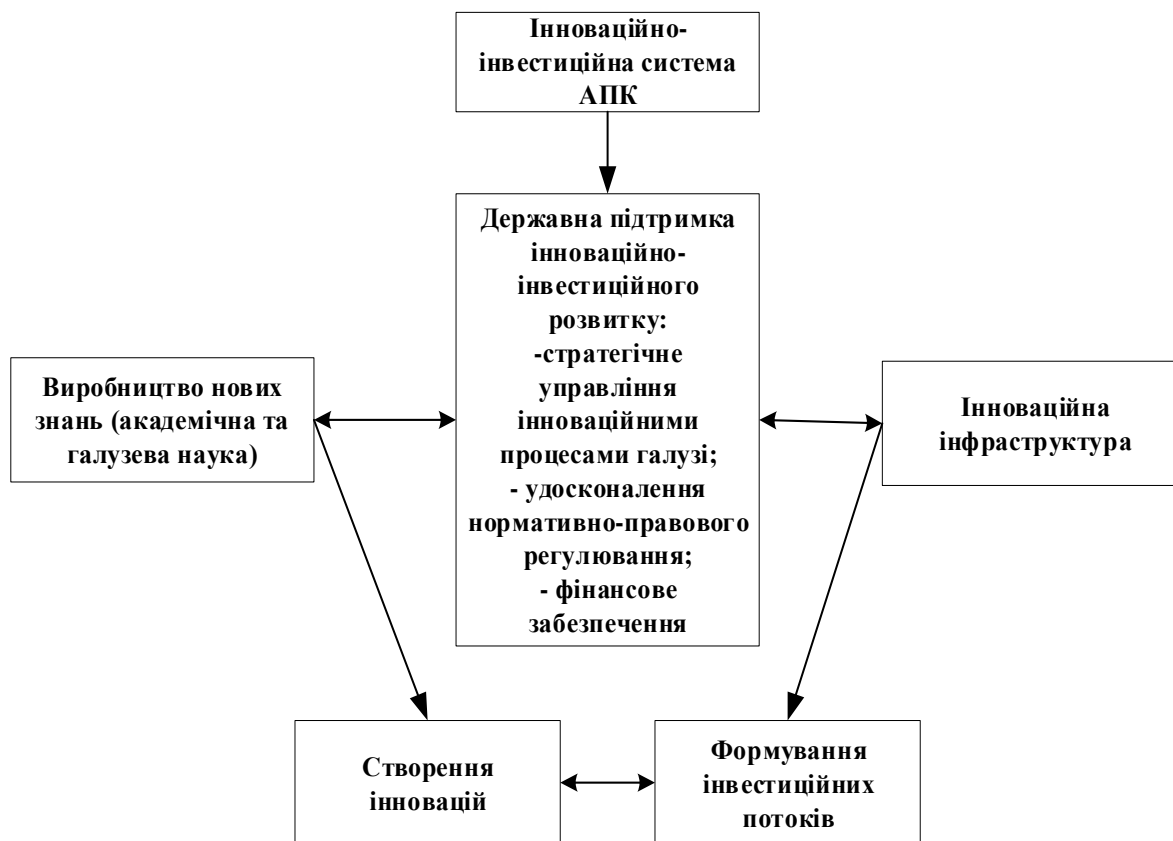
Основними принципами побудови інноваційно-інвестиційної системи АПК нами пропонується вважати науковість, системність та цілісність.

Принцип науковості вимагає об'єктивності аналізу організації інноваційного процесу, використання наукових закономірностей у процесі прийняття державно-управлінських рішень, що стосуються інноваційної політики у сфері АПК, обґрунтованості та доказовості висновків та рекомендацій.

Принцип системності обумовлює розгляд явищ у всебічності, взаємозв'язку та повноті компонентів інноваційно-інвестиційної системи АПК у їхній системній ієрархії та процесу взаємодії.

Принцип цілісності забезпечує побудову єдиної цілісної інноваційно-інвестиційної системи АПК на основі єдності ідеології, цілей діяльності, мережевих технологій, єдиного інформаційного простору, єдиного економічного та правового середовища, що інтегрує роль органів публічної влади та інноваційної культури суспільства. Дотримання принципу цілісності сприяє взаємодії компонентів системи як єдиного цілого, зменшує втрати часу, усуває дублювання функцій та засобів.

Дотримуючись цих принципів, інноваційно-інвестиційна система АПК зможе сформуванати базис для розробки інноваційної політики АПК та її подальшої реалізації за допомогою органів державної влади та місцевого самоврядування, трансформувати економіку галузі на інноваційний шлях розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Інноваційно-інвестиційна система АПК у контексті державної інноваційної політики

Джерело: складено авторкою.

Оскільки інноваційні процеси включають у себе генерацію, поширення, застосування, комерціалізацію знань, теоретична організаційна модель інноваційно-інвестиційної системи АПК у контексті реалізації державної інноваційної політики включає відповідні підсистеми.

Зокрема, найбільш важливою, на наш погляд, є підсистема формування знаннєвого потенціалу, елементами якої є науково-технічні організації державного та приватного секторів, сферою діяльності яких є фундаментальні, прикладні дослідження та розробки. До них доцільно віднести наукові центри, науково-дослідні інститути, університети, дослідні станції.

Підсистема освіти включає університети, ЗВО, коледжі, інші заклади середньої та професійної освіти, які здатні сформувати потужний науковий та кадровий потенціал для майбутнього використання в інноваційній діяльності тощо.

Підсистема інноваційної діяльності, виробництва й реалізації продукції та послуг включає в себе малі, середні та великі підприємства, галузеві та регіональні інноваційно-технічні центри, а також концерни, корпорації та фінансово-промислові групи, торгові (дилерські) мережі, центри сервісу, мережі ремонту та оновлення продукції і т. ін.

Підсистема технологічної інфраструктури охоплює центри підтримки інноваційного підприємництва, технопарки, телекомунікаційні мережі, бізнес-інкубатори та бізнес-інноваційні структури, консалтингові та інжинірингові фірми, інформаційні центри та центри трансферу технологій, систему науково-технічних комунікацій, включаючи систему науково-технічної інформації, демонстраційні зали тощо.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Підсистема фінансової інфраструктури включає організаційні та правові механізми фінансування та ресурсного забезпечення всіх стадій інноваційного циклу, у тому числі інвестиційні компанії, банки та інші фінансові структури, інвестиційні та інноваційні фонди, венчурні фонди, бюджетне фінансування, якщо завдання (замовлення) ставить держава [13].

Підсистема інформаційної інфраструктури – інформаційні ресурси, технології та системи, інформаційно-телекомунікаційні мережі, ринок ІКТ, що опосередковують та з'єднують усі сегменти національної інноваційної системи [13].

Метою діяльності органів державної влади та публічного управління у сфері формування та впровадження інноваційно-інвестиційної системи АПК є формування сприятливих умов для створення та виведення на ринок конкурентоспроможної інноваційної продукції на користь реалізації стратегічних національних пріоритетів. При цьому доцільно врахувати такі детермінанти зазначеної системи (табл. 2).

Таблиця 2

Узагальнюючі характеристики інноваційно-інвестиційної системи АПК

Детермінанта	Інноваційно-інвестиційна система АПК
Мета	Зміцнення потенціалу для впровадження інновацій у сфері сільськогосподарського виробництва та інших сфер АПК
Елементи	Підприємства та організації як державного сектору, так і приватного, що задіяні в процесі створення, поширення, адаптації та використання всіх видів знань, пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом
Результати	Поєднання технологічних, організаційних, маркетингових інновацій у всіх сферах АПК
Принцип діяльності	Нове використання знань для соціально-економічного розвитку галузей АПК
Базис для зростання інноваційного потенціалу	Підсилення взаємодії між елементами, інституціональний розвиток з метою забезпечення інноваційного процесу

Джерело: складено авторкою.

Розвиток інновацій та сприяння технологічній модернізації АПК України шляхом функціонування інноваційно-інвестиційної системи АПК має бути спрямовано на сталий розвиток агропромислових підприємств через:

- орієнтування прикладної науки на завдання модернізації сільського господарства, створення ефективної системи генерації та використання інновацій у сільській економіці;
- формування та розвиток системи управління інноваційно-технологічним розвитком, що включає систему технологічного прогнозування та планування, розробку й реалізацію програм інноваційно-технологічного розвитку агропромислових підприємств.

Отже, для активізації інноваційної діяльності підприємств АПК у межах зазначеної інноваційно-інвестиційної системи необхідно здійснити низку впроваджень, які передусім мають стосуватися:

- нормативно-правового забезпечення щодо методів управління галуззю;
- активізації розвитку досліджень у сфері аграрної науки та розвитку інтелектуального потенціалу АПК;
- формування новітніх організаційно-економічних та мотиваційних механізмів інноваційного розвитку АПК;
- активізація державної фінансової підтримки підприємств, що задіяні в реалізації інноваційних проєктів;
- програмне управління на основі розробки цільових програм і стратегій інноваційного розвитку;

- виважена інвестиційна політика щодо фінансування залучення інвестицій щодо впровадження наукових розробок ;
- підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції в контексті «зеленого» розвитку.

Висновки та пропозиції. Розвиток наукового потенціалу та впровадження інноваційних рішень стає критично важливим для забезпечення стійкості подальшого розвитку вітчизняного АПК, до того ж технологічний розвиток на глобальному рівні характеризується початком нового етапу – «AgroTech 4.0» (АПК 4.0). Специфіка зазначеного етапу інноваційного розвитку передбачає орієнтацію на штучний інтелект, впровадження біо- та нанотехнологій, формування нових ціннісних орієнтирів. Це вимагає переорієнтації уваги органів державної влади та місцевого самоврядування на формування політики сприяння впровадженню ключових інноваційних трендів, що дозволяє зробити чіткішим визначення проблематики національного науково-технічного та економічного розвитку. Це стає можливим за умов результативного функціонування інноваційно-інвестиційної системи АПК. Нехтування зазначеними тенденціями в стратегічному й тактичному плані призведе до втрати потенційних ринків як сільськогосподарської продукції, так і безпосередньо переробних галузей АПК.

Список використаних джерел

1. Косач І. А. Концептуальні засади політики управління інвестиційним потенціалом сільського господарства / І. А. Косач // Науковий вісник Полісся. – 2019. – № 2 (18). – С. 126-131.
2. Патица Н. І. Іноземні інвестиції в сільському господарстві України: сучасний стан та вплив на його розвиток / Н. І. Патица // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 5. – С. 26-31.
3. Дубина М. В. Проблеми активізації формування та залучення інвестицій у розвиток національної економіки / М. В. Дубина, Д. С. Пілевич // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – № 1(26). – С. 94-101.
4. Problems of competitive development of industry in Ukraine [Electronic resource] / V. Marhasova, N. Shmygol, O. Galtsova, O. Solovyov, A. Zhavoronok // European Journal of Accounting, Finance & Business. – 2020. – № 14(24). – Access mode: http://www.accounting-management.ro/getpdf.php?paperid=24_10.
5. Кичко І. І. Перспективи використання інвестиційної політики держави як інструменту структурної перебудови економіки / І. І. Кичко, А. В. Холодницька // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2017. – № 192. – С. 18-24.
6. Крисанов Д. Ф. Стратегії нарощування інноваційного потенціалу підприємствами харчової промисловості / Д. Ф. Крисанов, Л. Д. Водянка // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 1. – С. 89-104.
7. Косач І. Державно-приватне партнерство в АПК України: стратегічні аспекти / І. Косач, С. Журман // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 4(20). – С. 127-136.
8. Етапність інноваційного процесу та оцінка ефективності інноваційної діяльності / О. Г. Шпикуляк, С. О. Тивончук, С. В. Тивончук, О. М. Супрун // Економіка АПК. – 2011. – № 12. – С. 109–116.
9. Власова К. Стратегічні напрями розвитку підприємств АПК у сучасний період / К. Власова // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2018. – № 3(15). – С. 83-89.
10. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm.
11. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Й. Шумпетер. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
12. Грига В. Особливості формування національних інноваційних систем / В. Грига // Вісник Національної академії наук України. – 2009. – № 10. – С. 22-35.
13. Косач І. А. Управління інноваційними проектами підприємств пивобезалкогольної галузі регіону : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.10.01 / І. Косач ; Чернігів. держ. ін-т екон. і упр. – Чернігів, 2005. – 192 с.

References

1. Kosach, I. (2018). Kontseptualni zasady rozrobky stratehii rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v APK Ukrainy [Conceptual basics for the formation of the strategy of public-private partnership development in Ukrainian AIC]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (1(13)), 24-31.
2. Patyka, N.I. (2018). Inozemni investytsii v silskomu hospodarstvi Ukrainy: suchasnyi stan ta vplyv na yoho rozvytok [Foreign investments in Ukrainian agriculture: current state and impact on its development]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*,. 5, 26-31. http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2018/7.pdf.
3. Dubyna, M.V., & Pilevych, D.S. (2014). Problemy aktyvizatsii formuvannia ta zaluchennia investytsii u rozvytok natsionalnoi ekonomiky [Problems of activation of formation and attraction of investments in the national economy development]. *Naukovyi Visnyk: finansy, banky, investytsii – Scientific Bulletin: finance, banks, investments – Scientific Bulletin: Finances, Banks, Investments*, 1(26), 94–101.
4. Marhasova, V., Shmygol, N., Galtsova, O., Solovyov, O., & Zhavoronok, A. (2020). Problems of competitive development of industry in Ukraine. *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 14(24). http://www.accounting-management.ro/getpdf.php?paperid=24_10.
5. Kychko, I.I., & Kholodnitska, A.V. (2017). Perspektiviruyte ustanovku investitsionnoy politiki, podderzhivayushchuyu strukturnuyu perestroiku ekonomiki [Prospect the investment policy setting supporting the structural restructuring of the economy]. *Vestnik Kiyevskogo natsional'nogo universiteta im. T. G. Shevchenka – Bulletin of Kyiv National University T. G. Shevchenko*, (192), 18-24.
6. Krysanov, D.F., & Vodianka, L.D. (2015). Stratehii naroshchuvannia innovatsiinoho potentsialu pidpriemstvamy kharchovoi promyslovosti [Strategies for building innovation potential of food industry enterprises]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economics and forecasting*, (1), 89-104.
7. Kosach, I., & Zhurman, S. (2019). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v APK Ukrainy: strategichni aspekty [Public-private partnership in AIC of Ukraine: strategic aspects]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (4(20)), 127–136.
8. Shpykuliak, O.H., Tyvonchuk, S.O., Tyvonchuk, S.V., & Suprun, O.M. (2011). Etapnist innovatsiinoho protsesu ta otsinka efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti [The stage of the innovation process and the assessment of the innovation activities effectiveness]. *Ekonomika APK – Economics of APC*, (12), 109–116.
9. Vlasova, K. (2018). Stratehichni napriamy rozvytku pidpriemstv APK u suchasnyi period [Strategic directions of the development of agro-industrial complex enterprises in the modern period]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (3(15)), 83-89.
10. Derzhavna sluzhba statystyky [State Statistics Service]. (n.d.). http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm.
11. Shumpeter, J. (2011). *Teoriia ekonomichnoho rozvytku: doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsykladu* [Theory of economic development : research of incomes, capital, credit, percent and economic cycle]. VD “Kyievo-Mohylianska akademiia”.
12. Griga V. (2009). Osoblyvosti formuvannia natsionalnykh innovatsiinykh system [Features of the formation of national innovation systems]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, (10), 22-35.
13. Kosach, I.A. (2005). *Upravlinnia innovatsiinyimi proektamy pidpriemstv pyvobezalkoholnoi haluzi rehionu* [Management of innovative projects enterprises of the non-alcoholic beer industry of the region]. (PhD dissertation; Chernihiv State Institute of Economics and Management).

Отримано 03.12.2021

UDC [330.341.1:330.322]338.43

Iryna Kosach

Doctor of Economics, Professor,

Professor of the Department of Public Administration and Management of Organizations
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)**E-mail:** irish_kos@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-1730-7140>**INNOVATION AND INVESTMENT SYSTEM OF AIC: CONCEPTUAL BASIS**

The article substantiates the basic principles of the functioning of the innovation-investment system of the agro-industrial complex as a complex interaction of subjects, relevant institutions, objects of innovation and financial infrastructure, which contribute to the development, dissemination and implementation of innovations in agro-industrial production. The purpose of the article is to form the conceptual foundations of the innovation-investment system of the agro-industrial complex in the crisis macroeconomic conditions of management. The importance is substantiated and the main aspects of the innovation-investment system of the agro-industrial complex based on a systemic approach have been highlighted. The specifics of the formation of the innovation-investment system of the agro-industrial complex is related to the need to overcome negative factors that affect the development of innovative activities, the implementation of investment projects for the development of agribusiness enterprises and, at the same time, are related to the deepening of the crisis in the economy. The priority tasks and conditions of operation of the innovation-investment system of the agro-industrial complex have been determined such as: improvement of the institutional environment of innovation and investment development; implementation of direct and indirect support of agro-industrial complex enterprises in the creation and development of innovations; the development of effective forms of cooperation between the state and business based on long-term partnership; training of highly qualified personnel in the field of organization and implementation of innovative activities for agro-industrial complex at the micro, meso, and macro levels; promoting the development of the material and technical base of the agro-industrial complex; development of international cooperation in the field of innovation. A theoretical organizational model of the innovation-investment system of the agro-industrial complex in the context of the implementation of the state innovation policy is proposed. It is justified that the components of the system are the subsystem of formation of knowledge potential, the subsystem of education, the subsystem of innovative activity, the subsystem of technological infrastructure, the subsystem of financial infrastructure, and the subsystem of information infrastructure.

Key words: agro-industrial complex; innovation policy; innovations; investments; system.

Fig.: 1. Table: 2. References: 13.